

Årsrapport 2010

ÅRSRAPPORT 2010

PUBLICERAD AV MISTRA URBAN FUTURES

Foton framsidan, uppifrån och ner, från vänster till höger:

Manchester City Council Press Office.

Jan Olof Yxell

Kerstin Elias

Lars Lilled

Petra Ljung

Kerstin Elias

Merritt Polk

Foton på sida 3 uppifrån och ner:

Merritt Polk

Lars Lilled

Kerstin Elias

Grafisk design: Jenny Sjödin

Produktion: Mistra Urban Futures

INNEHÅLL

FÖRORD _____	4
SAMMANFATTNING _____	5
MISTRA URBAN FUTURES ÖVERGRIPANDE FILOSOFI OCH ETOS _____	7
ETABLERINGEN AV CENTRUMET _____	10
PROJEKT FÖR GEMENSAM KUNSKAPSPRODUKTION OCH KAPACITETSBYGGGANDE _____	13
TRANSDISCIPLINÄRT FORSKNINGSRAMVERK _____	22
KOMMUNIKATION, EXTERNA RELATIONER OCH EVENEMANG _____	30

14

12

33

FÖRORD

Mistra Urban Futures startades i januari 2010. Centrumet, vars kärnfunktion ligger i Göteborg, bildades för att bättre förstå de svårigheter och möjligheter som städer står inför och har som mål att bli ett världsledande centrum för hållbar stadsutveckling. Centrumet finansieras av Mistra, SIDA och ett Konsortium bestående av Chalmers, Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborgs Stad, Göteborgs universitet, IVL Svenska Miljöinstitutet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen. Chalmers är värd för centrumet. Centrumet består av fem interaktionsplattformar (IP) runt om i världen; Göteborg, Kapstaden, Kisumu, Manchester och Shanghai.

Centrumet har en uppbyggnadsfas på två år med fokus på utveckling och etablering. Målet är att centrumet ska vara fullt operativt 2012. Utvecklingen av innehåll och metodik går hand i hand med uppbyggnad av en

fast struktur för ledning och administration, rekrytering av anställda, hitta en långsiktig lokalisering av centrumets kärnfunktion och Göteborgs interaktionsplattform samt utveckling av en effektiv kommunikationsstrategi. Centrumet är nu halvvägs igenom uppbyggnadsfasen och har utvecklat en grundstruktur för verksamheten. Under de kommande tolv månaderna ligger fokus på en fortsatt positionering av centrumet inom kunskapsutveckling och kapacitetsbyggande för hållbar stadsutveckling med avseende på både global och lokal relevans.

Mistra Urban Futures finansieras som nämnts av flera parter; huvudfinansiering från Mistra, SIDA och Konsortiets medlemmar; medfinansiering "in-kind" från Konsortiet och internationella partners och kontrakt-baserat bidrag för enskilda projekt. Total finansiering för 2010 var 23 miljoner SEK.

Foto Haris Kadic

Foto Jan Olof Yxell

SAMMANFATTNING

Ett viktigt resultat av de aktiviteter som genomfördes under 2010 är att centrumet nu har en grundstruktur för ledning, administration och intern kommunikation. Rekrytering av en Director blev klart i mars 2011 och Konsortialavtalet närmar sig färdigställande. Tills dess att en permanent personal har rekryterats driver interimspersonal centrumet och ansvarar för den dagliga verksamheten.

RESULTAT

Generella resultat efter första årets verksamhet innefattar:

- Centrumet är nu rustat att möta de utmaningar som ligger till grund för etableringen av Mistra Urban Futures och som visionen syftar till att möta.
- Centrumet är relativt välkänt både i Göteborg, på en nationell nivå och har börjat bygga upp ett gott rykte internationellt.

- Metodologiska arbetssätt för gemensam kunskapsproduktion har formulerats, implementerats och finslipats.
- Ett väl utvecklat partnerskapet med Kisumu.

AKTIVITETER

Under 2010 lanserades fem pilotprojekt och ett stort antal aktiviteter genomfördes på Göteborgs IP för att gynna gemensam kunskapsproduktion och kapacitetsbyggande. Dessutom initierades ett internationellt pilotprojekt, vilket Manchester IP ansvarar för, i enlighet med centrumets verksamhetsplan. Under de följande månaderna kommer ytterligare ett antal projekt med extern finansiering att starta. Framhållas kan även den lokala samverkan kring hur Mistra Urban Futures ser på begreppet hållbar stadsutveckling, utveckling och etablering av det transdisciplinära arbetssättet och att man genom de lokala pilotprojek-

Foto Okänd

Foto Merritt Polk

ten i Göteborg främjat både akademisk excellens och praktisk relevans.

GEMENSAM KUNSKAPSPRODUKTION

Centrumet har utvecklat ett stödande ramverk för gemensam kunskapsproduktion som gör det möjligt för pilotprojektens ledare och projektgrupper att arbeta självständigt och kreativt utifrån sina egna specialistområden. Detta har gjorts parallellt med utformningen och utförandet av de fem pilotprojekten. Arbete pågår även för att bygga upp expertkunskap och färdigheter som behövs för att gemensamt kunna utveckla kunskap, ett speciellt utformat stöd för varje pilotprojekt, och en arena för ömsesidigt lärande mellan pilotprojektens ledare och centrumets kärnfunktion.

UTBILDNING

Under 2010 har fokus när det gäller utbildning främst varit på att etablera idén om en masterutbildning med inriktning mot hållbar stadsutveckling. För att bygga upp en gemensam kapacitet och förståelse har utbyte kring flera aktiviteter skett mellan Kisumu och Göteborg. Ett flertal forskare och lärare har besökt varandras städer för att medverka i utbildningsaktiviteter. Centrumet ser även vikten av annan utbildningsverksamhet såsom kurser för specialister och kurser på förberedande universitetsnivå vilket kommer att ges mer uppmärksamhet under de kommande åren.

KOMMUNIKATION OCH EVENEMANG

Centrumet har en ambitiös kommunikationsstrategi och många aktiviteter har genomförts, bland annat har en hemsida för centrumets uppbyggnadsfas satts upp. Omkring tio evenemang har arrangerats i Göteborg samt vid större internationella evenemang såsom World Urban Forum 5 och World Expo. Tack vare stort intresse för centrumet på lokal, nationell och internationell nivå har mer än 80 mindre möten mellan kärnfunktionen på centrumet och representanter från privata företag, offentliga myndigheter, forskningsinstitutioner och intresseorganisationer hållits.

STRATEGISK PLAN

En av huvudaktiviteterna under uppbyggnadsfasen är att vidareutveckla centrumets koncept, profil och etos. Processen startade i maj 2010 och kommer att avslutas i oktober 2011 med en presentation av den Strategiska planen (verksamhetsplanen) för 2012-2015. Förberedelserna har innefattat diskussioner och workshops inom kärnfunktionen samt möten med representanter från konsortieparter, associerade parter samt de internationella plattformarna. Processen för den Strategiska planen lanserades i oktober 2010 med en dialogdag Urbana Utmaningar, som hölls i Göteborg. Där deltog mer än 100 personer från Konsortiet såväl som andra intresserade organisationer och enskilda personer.

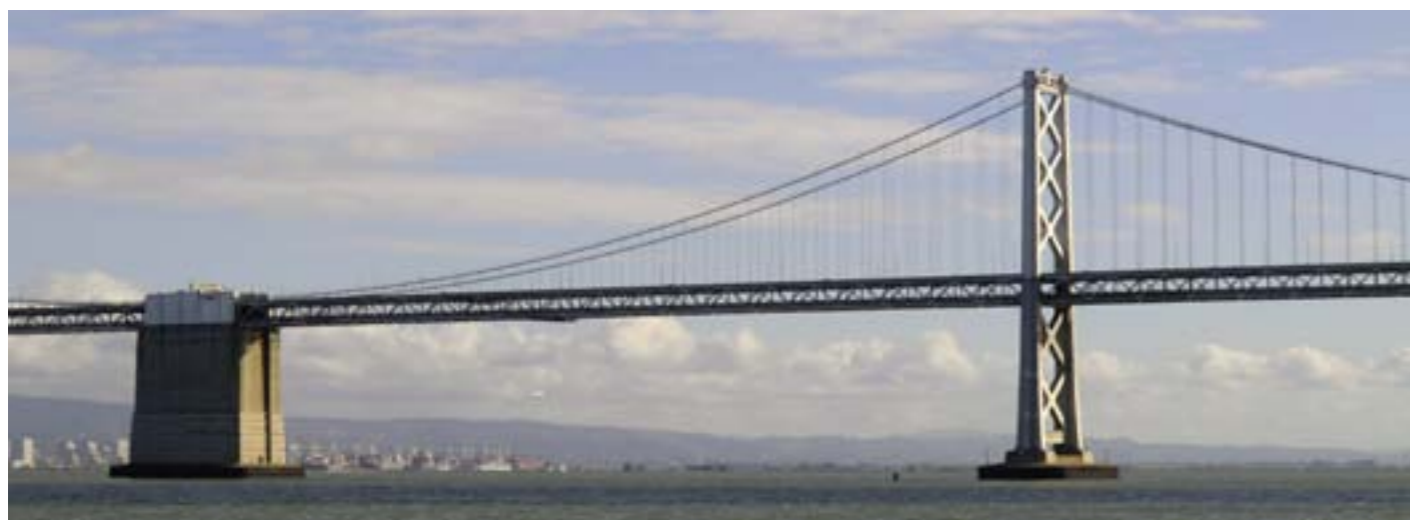

Foto Jenny Sjädin

MISTRA URBAN FUTURES ÖVERGRIPANDE FILOSOFI OCH ETOS

Mistra Urban Futures vilar på fyra grundpelare:

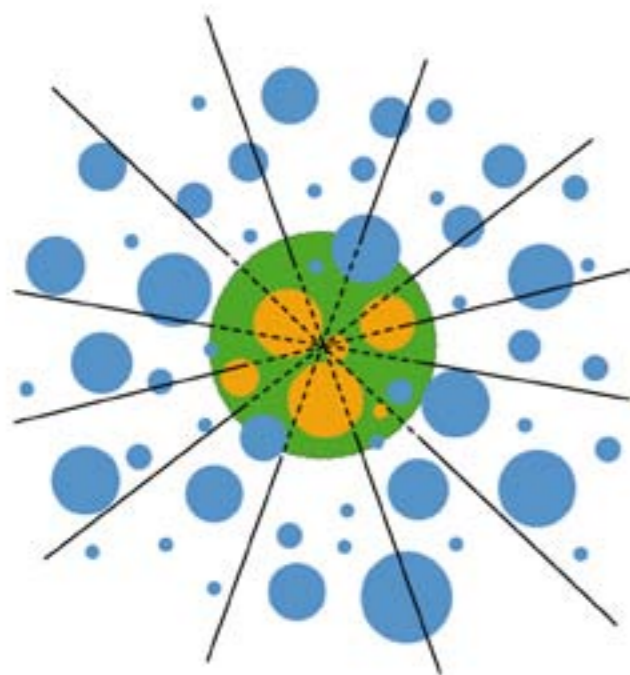
1. Ett integrerat och holistiskt synsätt på hållbar stadsutveckling.
2. Transdisciplinära sätt att samarbeta för gemensam produktion och implementering av kunskap om stadsutveckling.
3. Partnerskap för samverkan.
4. Dubbelt fokus på lokalt relevant och specifik urban kunskap samt det omvända, globalt relevant och allmängiltig kunskap om städer.

En viktig aspekt på dessa fyra grundpelare är att centrumet betraktar alla som kunskapsbärare, kunskapsutvecklare och kunskapsanvändare. Detta genomsyrar verksamheten och uppbyggnaden av det internationella nätverket av interaktionsplattformar. Målet och ambitionen att involvera flera olika intressenter i kunskapsutvecklingen styr centrumets strategi, beslutsprocesser och val av ledarskap. Dessa komponenter utgör tillsammans Mistra Urban Futures etos.

MISTRA URBAN FUTURES SYN PÅ STADSUTVECKLING

Bilden nedan visar kunskapsområdet stadsutveckling som ett tvärsnitt genom många olika sektorer inom näringsliv, samhälle och vetenskapliga discipliner. Linjerna markerar hur varje del representerar en specifik

sektors aktiviteter. Om man förflyttar sig mot mitten - mot den gröna cirkeln - blir de olika sektorernas aktiviteter gradvis mer och mer integrerade. Centrumet verkar i den inre gröna cirkeln. Här berör utmaningarna flera sektorer och lösningar upptäcks genom samverkan mellan aktörer med en mångfald av expertkunskap och kapacitet.

TRANSDISCIPLINÄRA SÄTT ATT SAMARBETA

Behovet av samverkan för att främja effektiva lösningar för hållbar stadsutveckling kräver gemensam, eller så kallad transdisciplinär kunskapsproduktion och kapacitetsbyggande. Det är den samproducerande as-

Illustration av kunskapsområdet stadsutveckling. Linjerna i bilden representerar olika sektorer inom industri, samhälle och vetenskapliga discipliner. De blå cirkelarna representerar områden som berör en eller två sektorer och de orange cirkelarna representerar områden som berör ett flertal sektorer. Mittpunkten är i den gröna cirkeln där utmaningarna berör en mångfald av sektorer och det är där Mistra Urban Futures verkar.

pekten som är central för att hantera de utmaningar och svårigheter som finns i den urbana kontexten som i sig påverkar och involverar många olika intressenter, beslutsfattare, vetenskapliga discipliner och sektorer.

PARTNERSKAP FÖR SAMVERKAN

En viktig aspekt för att kunna stödja det transdisciplinära arbetssättet är att centrumet är grundat på samverkan mellan olika typer av organisationer. Centrumet bildades av ett konsortium av sju nyckelaktörer i Västsverige vilket omfattar de två universiteten i Göteborg, lokala och regionala myndigheter och ett forskningsinstitut.

LOKAL OCH GLOBAL RELEVANS

Konsortiet i Göteborg tillsammans med fyra partners i Storbritannien, Kenya, Sydafrika och Kina utgör centrumets nätverk av interaktionsplattformar (IP). Det internationella partnerskapet spelar en viktig roll för att stödja centrumets arbete med stadsutveckling

i alla dess former och kontexter samt för att kunna förstå sambandet mellan specifik och generisk kunskap om stadsutveckling. På den lokala nivå bidrar också de associerade parterna till kunskap och kapacitetsbyggandet.

Foto Jenny Sjödin

Fakta om Mistra Urban Futures

CENTRUMET:

- Är beläget i Göteborg, Sverige.
- Grundades av Konsortiet.
- Finansieras av Mistra - stiftelsen för miljöstrategisk forskning, SIDA och Konsortiet.
- Har interaktionsplattformar i Göteborg, Kapstaden Kisumu, Manchester och Shanghai.
- Samarbetar med associerade parter som tillsammans med övriga parter medverkar i arbetet med att bygga upp centrumet och forma den strategiska utvecklingen.

KONSORTIET

- Chalmers tekniska högskola
- Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)
- Göteborgs stad
- Göteborgs universitet
- IVL Svenska miljöinstitutet
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- Västra Götalandsregionen

INTERNATIONELLA PARTNERS

- Manchetser, Storbritannien - SURF, Center for Sustainable Urban and Regional Futures, Salford University.
- Kisumu, Kenya - Maseno University, Bondo University College & Kisumu Action Team (KAT).
- Shanghai, Kina - College of Architecture and Urban Planning (CAUP), Tongji University.
- Kapstaden, Sydafrika - ACC, African Center for Cities.

ASSOCIERADE PARTER

- SP - Sveriges Tekniska Forskningsinstitut
- White
- Trafikverket
- Boverket

ETABLERINGEN AV CENTRUMET

Mistra Urban Futures har en tvåårig uppbyggnadsfas som pågår 2010 och 2011. Målet är att centrumet ska vara fullt operativt i januari 2012 med en etablerad organisations- och ledningsstruktur, personal rekryterad, ett internationellt nätverk av interaktionsplattformar, ett utarbetat forskningsprogram, kunskap och kapacitetsbyggande och en verksam kunskapsnät. Efter det första året av uppbyggnadsfasen är centrumet på god väg att nå de målen.

VAD SOM GENOMFÖRTS 2010

När det gäller organisation och ledningsstruktur har följande genomförts:

- Chalmers tekniska högskola som är värd för centrumet har upprättat de administrativa system och rutiner som behövs för centrumets förvaltning.
- Centrumet är för närvarande beläget i Göteborgs miljövetenskapliga centrumets lokaler, som i sin tur är ett centrum vid Chalmers och Göteborgs universitet.
- Centrumets styrelse är upprättad och har hållit två möten.
- Ett avtal mellan de sju medlemmarna i Konsortiet har utvecklats och kommer snart att färdigställas.
- En Director har rekryterats och Lars Reuterswärd tillträder positionen den 1 maj 2011.

PERSONAL

Interimspersonal tillsattes i januari 2010 med huvuduppgiften att bygga upp centrumet och att leda verksamheten tills dess att en permanent personal är på plats. Förutom interimspersonalen bidrar Konsortiet och Associerade parter med deltidspersonal som i huvudsak arbetar för centrumet på projektnivå. Vidare har tio projektledare för pilotprojekten på Göteborgsplattformen tillsatts som tillsammans med projektgrupperna för närvarande utgör cirka 40 personer. Allt som allt har centrumet runt 50 verksamma i Göteborg. Därtill tillkommer 10-12 personer som

är involverade i centrumets verksamhet på de andra plattformarna.

EXTERNA RELATIONER

Efter att centrumet invigdes i januari 2010 visades ett mycket stort intresse från både organisationer och privatpersoner i Göteborg, på en nationell och internationell nivå. Vissa var mycket intresserade av att samarbeta med centrumet, andra ville delta i aktiviteter och övriga var intresserade av att lära sig mer om centrumet. Centrumet har anordnat flera evenemang för att informera om centrumet samt för att främja nätverkande. Interimspersonalen har hållit mer än 80 möten för att ta tillvara intresset för Mistra Urban Futures. Några av diskussionerna har resulterat i konkreta överenskommelser mellan centrumet och respektive företag/organisation om samarbeten i form av associerade partnerskap. Det dubbla syftet med överenskommelserna är att de associerade parterna ska bli mer involverade i centrumets verksamhet för att därmed bidra med expertis från olika områden.

INTERNATIONELLT NÄTVERK AV INTERAKTIONSPLATTFORMAR

Som en del av centrumets uppbyggnad har interaktionsplattformen (IP) i Göteborg gradvis utvecklats. Detta har skett genom arbetet i och kring pilotprojekten, seminarium och andra evenemang, genom samverkan kring forskningsansökningar samt den Strategiska planen.

De övriga interaktionsplattformarna har börjat utformas på olika vis men eftersom de har lägre finansiering än Göteborgs IP har deras verksamhet utvecklats något långsammare. För att kunna vidareutveckla IP-konceptet utsågs Kisumu till den stad där uppbyggnaden skulle koncentreras. För att påbörja implementeringen av Mistra Urban Futures IP-koncept i Kisumu anordnades en workshop i Kisumu i november 2010 som involverade staden, universiteten, lokala företag och ideella organisationer.

Två möten med IP-nätverket hölls 2010, en första kickoff i Göteborg och en workshop i Rio de Janeiro,

som hölls i mars 2010. Den senare anordnades i samband med World Urban Forum 5 där representanter från de olika plattformarna var aktivt involverade i nätverkande och rundabordsamtal. Under World Urban Forum anordnade Mistra Urban Futures ett nätverksevenemang som kallades UniverCities. Det handlade om samarbetet mellan städer och universitet där exempel från Kapstaden, Kisumu och Göteborg presenterades.

Ett internationellt pilotprojekt som involverar alla plattformarna har också legat till grund för utvecklingen av IP-nätverkets samarbete. Projektet har planerats under 2010 och kommer att sätta igång 2011.

Utveckling av den Strategiska planen 2012-2015

Den Strategiska planen som innehåller ett utarbetat forskningsprogram för den första genomförandeperioden 2012-2015 kommer presenteras för Mistra senast den 31 oktober 2011. Under slutet av 2010 har huvudsakligt fokus varit att utforma processen för hur den Strategiska planen ska utvecklas på ett inkluderande och samtidigt effektivt sätt. Arbetsmöten med övriga plattformar såväl som bredare nätverk av berörda parter i Göteborg har varit ett viktigt stöd i utformandet av processen. Arbetet med den Strategiska planen pågår under den andra halvan av 2010 och större delen av 2011.

ENORMT BIDRAG AV IDÉER

En huvuduppgift under 2010 har varit att systematisera det enorma bidrag av idéer kring forsknings och kunskapsproduktion som samlats ihop från 2007 och framåt under förberedningsfaserna, uppbyggnaden av centrumet samt genom pilotprojekten. I oktober 2010 hölls en kickoff, kallad Urbana Utmaningar, i Göteborg där mer än 100 deltagare från både akademi och praktik medverkade. Under en heldag diskuterades de frågor centrumet kan/borde jobba med från 2012 och framåt. Mistra Urban Futures har också varit med och arrangerat tematiska seminarier på ämnen som har möjlighet att resultera i profilmråden för centrumet.

Parallellt med arbetet att ta fram profilmråden har ett aktivitetspaket utformats för utvecklingen av centrumets metodik vilket därmed lagt grunden för gemensam kunskapsproduktion. Genom den processen har centrumet också utformat ett transdisciplinärt forskningsramverk. En arbetsgrupp som består av experter kring tvärvetenskapliga och transdisciplinära arbetssätt samt kunnande om samarbetsmetoder, processledning, kommunikation och lärande, har satts ihop för att utforma ett stödjande ramverk. Förutom att utforma ramverket, håller arbetsgruppen på att testa det. Ramverket testas primärt i centrumets fem pilotprojekt i Göteborg men även genom andra centrumaktiviteter där olika typer av samarbeten krävs.

Arbetet omfattar också en kartläggning av global och lokal expertkunskap och erfarenheter i vid bemärkelse av olika typer av samverkan och gemensam kunskapsproduktion, till exempel mellan praktiker eller i processer där allmänheten deltar. Detta sker både på Göteborgs IP och på de övriga interaktionsplattformarna. Exempel på detta under 2010 är:

- Möten med interaktionsplattformarna.
- En referensgrupp bestående av Konsortieparterna kring samarbetsmetoder.
- Workshop om gemensam kunskapsproduktion som arrangerades på en internationell konferens i Genève.
- Pågående nätverkande med nationella och internationella experter på transdisciplinär kunskapsproduktion och integrerade vetenskaper.
- Intervjuer och en workshop med representanter från de politiska offentliga organisationerna på Göteborgs IP.

12 Foto Kerstin Elias

Foto Lars Lilled

PROJEKT FÖR GEMENSAM KUNSKAPS-PRODUKTION OCH KAPACITETSBYGGANDE

Mistra Urban Futures startade ett flertal projekt under 2010 både i Göteborg och internationellt. Merparten av arbetet med att utforma och testa strukturen för gemensam kunskapsproduktion skedde under det första året på Göteborgs interaktionsplattform genom de fem pilotprojekten för vilka konsortieparterna lade grunden under ansökningsprocessen.

Under 2010 genomfördes ytterligare ett projekt tillsammans med Statens folkhälsoinstitut i Göteborg och ett internationellt pilotprojekt som inkluderar alla fem interaktionsplattformarna. De fem pilotprojekten i Göteborg kommer att avslutas i oktober 2011 medan det internationella pilotprojektet kommer att pågå fram till 2013.

Gemensamt pilotprojekt - mellan interaktionsplattformarna

Interaktionsplattformarnas gemensamma pilotprojekt är ett samarbete mellan Göteborg, Kapstaden, Kisumu, Manchester och Shanghai. Det är ett 3-årigt projekt som kommer att bidra till kartläggningen av urbana utmaningar och policy inom de städer där centrumet är verksamt. Projektet kommer även att fånga de olika arbetssätt, former för kunskapsutbyte, gemensam kunskapsproduktion och kapacitetsbyggande som används bland parterna.

LOKAL SAKKUNSKAP

Projektet koordineras av Manchester (SURF Centre) och varje IP står för den lokala sakkunskap som bidrar till projektets helhet. Ett viktigt mål med projektet är att ta den lokala kunskapen från parterna och andra externa intressenter och koppla den till en konceptuell analys. En projektplan har tagits fram och godkänts av representanter från samtliga plattformar.

INNOVATIV, FÖRSTKLASSIG OCH KONTEXTKÄNSLIG KUNSKAP

Målet med projektet är att komparativt utveckla innovativ, förstklassig och kontextkänslig kunskap som möjliggör för städer att ställa frågor, utveckla processer och mobilisera kapacitet för att möta den hållbara stadsutvecklingens utmaningar. Projektet kommer att integreras med och bidra till centrumets principer angående transdisciplinär kunskapsproduktion.

DE STORA UTMANINGARNA FÖR EN HÅLLBAR STADSUTVECKLING

Projektet för samman kunskap om vad som utgör de stora utmaningarna för en hållbar stadsutveckling i olika sammanhang och hur dessa kan mötas. Därför betonas de formella politiska processerna, konceptualisering, formulering, samt verkställande och genomförande av policy för hållbarhet. Fokus ligger även på kunskap och färdigheter som städer behöver för att ta välinformerade beslut om åtgärder och framtida riktning. Viktiga aspekter är att arbeta med deltagande och transparenta processer.

Från oktober 2010 till april 2011 genomgår projektet en inledande fas för att identifiera frågor inom varje lokal plattform. Ett noggrant övervägande av olika utgångspunkter, känslighet för sammanhang och språkbruk krävs för att säkerställa ett gott resultat.

ARBETSSÄTT

För att utbyta erfarenheter och dela insikter kommer projektet genomföra workshops mellan interaktionsplattformarna. Detta kommer gynna både projektet och centrumet som helhet. För att bygga förståelse för olika sammanhang och former för gemensamt lärande kommer ett utbytesprogram av personal vara en del av projektutformningen.

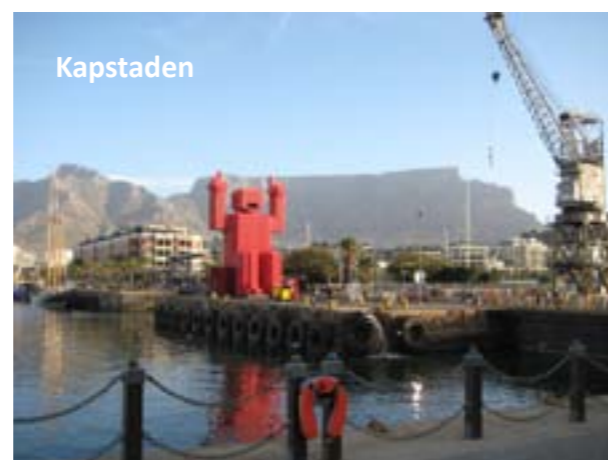
SLUTKONFERENS I GÖTEBORG

Varje part kommer att utse lämpliga deltagare till projektet. Det kommer också att anordnas möten varje halvår med en större grupp för att testa validiteten av arbetet. Gruppen är även ambassadörer för projektet i respektive stad. En slutkonferens kommer hållas i Göteborg för att diskutera resultatet, involvera beslutsfattare, tjänstemän och akademiker globalt samt för att profilera centrumet.

Kisumu

Foto Lars Lilled

Kapstaden

Foto Merritt Polk

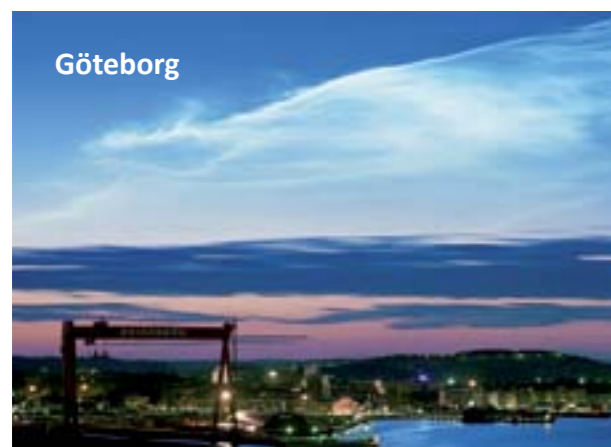
Shanghai

Foto Petra Ljung

Manchester

Foto Manchester City Council Press Office.

Göteborg

Foto Göteborg & Co, Morten Brun

Pilotprojekt på Göteborgs interaktionsplattform

Under ansökningsprocessen identifierade och godkände Konsortiet fem ämnesområden för pilotprojekt i Göteborg. Arbetet påbörjades under våren 2010 och formaliserades i början av hösten. Specifika mål för varje enskilt projekt utvecklades parallellt med rekryteringen av projektledare och deltagare som kunde bidra med väsentlig expertis och kapacitet.

Samtliga pilotprojekt består av representanter från Konsortiets såväl som personer utanför Konsortiet från både Göteborgsområdet och resten av landet. Varje projekt leds tillsammans av en praktiker och en forskare.

Ett viktigt syfte med pilotprojekten är att testa och utvärdera det transdisciplinära arbetssättet eller med andra ord gemensam kunskapsproduktion. För att kunna ge feedback och dra lärdom av projekten inför vidareutveckling av centrumet och den Strategiska planen för 2012-2015 har de fem pilotprojekten en relativt kort tidsram. Alla fem projekt kommer att avslutas under oktober 2011 men en kontinuerlig dialog med projektledarna betyder att centrumet kommer att kunna använda projekten i arbetet med den Strategiska planen.

Pilotprojekt 1: Flernivåstyrning: Beslutprocesser för hållbar stads- och regionutveckling

När olika nivåer i den offentliga politiken och förvaltningen samordnas och samtidigt samverkar med andra självständiga organisationer, myndigheter och andra aktörer kallas det för flernivåstyrning. Styrning skall då ses i ett vidare perspektiv än i klassisk hierarkisk mening. Ordet styrning beskriver processen där olika medel används för att omvandla kunskap och idéer till önskvärda handlingar som ger önskat resultat. Eftersom flernivåstyrning ses som ett bra sätt att lyfta fram och belysa hållbar utveckling men är relativt komplicerat att implementera är det nödvändigt att granska hur det faktiskt fungerar.

SAMVERKAN MELLAN OLIKA SEKTORER OCH ÖVER FLERA NIVÅER

Pilotprojektet syftar till att beskriva och analysera olika samarbeten kring hållbar stadsutveckling som sker mellan flera sektorer och över flera nivåer. Den övergripande frågan är: Vilken kunskap och vilka erfarenheter finns att ta tillvara för att utveckla effektiva strategier för ett transdisciplinärt samarbete i riktning mot en hållbar stads- och regionutveckling?

Pilotprojekt vid Göteborgs IP

- Pilotprojekt 1: Flernivåstyrning: Beslutprocesser för hållbar stads- och regionutveckling.
- Pilotprojekt 2: Klimatanpassad stadsstruktur: scenarier för framtida Frihamnen.
- Pilotprojekt 3: Den lärande staden: kultur för kunskap, makt och medborgarskap.
- Pilotprojekt 4: Affärsdriven hållbar stadsutveckling.
- Pilotprojekt 5: Urbana spel.

PROCESSER SOM GRANSKAS

Pilotprojektet kommer att pågå till oktober 2011 och under den tiden kommer ett antal processer att granskas. Processerna är Göteborgsregionens kommunalförbunds rådslagsprocess, framtidsprogrammet för kollektivtrafiken (K2020), Göteborgs stads arbete med de sociala aspekterna av hållbar utveckling (S2020), och ett projekt som pågår i Rosengård i Malmö.

PRAKTIKER OCH FORSKARE

Medlemmarna i pilotprojektets arbetsgrupp består av både praktiker och forskare. Ett flertal workshops hölls under 2010 där de olika processerna granskades och diskuterades. En referensgrupp med anknytning till pilotprojektet kommer att agera bollplank för de skrifter som produceras. Ett annat resultat är en policyrapport som belyser viktiga lärdomar om flernivåstyrning. Ett antal forskningsartiklar om olika aspekter av flernivåstyrning är också på gång.

Pilotprojektet 2: Klimatanpassad stadsstruktur: scenarier för framtida Frihamnen

Sverige kommer att påverkas av klimatförändringar oavsett hur framgångsrika de åtgärder är som tas för att minska utsläpp av växthusgaser. Klimatanpassning måste integreras i stadsplanering och utvecklingsarbete för att kunna minska riskerna och ta tillvara möjligheterna med klimatförändring.

ATTACK, FÖRSVAR, RETRÄTT

Projektet granskar hur tre olika klimatanpassningsstrategier attack, försvar och reträtt kan användas vid planering och utbyggnad av Frihamnen. Projektet fokuserar på hur en framtida exploatering av området kan klimatanpassas för att möta havsnivåhöjningar.

Projektet undersöker även hur de tre olika strategierna svarar mot en hållbar utveckling utifrån ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter.

GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMARBETE MELLAN PRAKTIKER OCH FORSKARE

Projektet har ett gränsöverskridande samarbete mellan praktiker och forskare från olika discipliner. Genom workshops och fokusgrupper tas beslutsunderlag fram som ska kunna användas av både praktiker och forskare.

RESULTAT

Resultaten kommer visa hur klimatanpassningskoncepten attack, reträtt och försvar skulle påverka den hållbara utvecklingen av frihamnsområdet. Intressekonflikter och motstridiga mål som identifieras genom fokusgruppernas arbete kommer att finnas med i de vetenskapliga resultaten. Resultaten kommer att vara till stöd för beslutsfattande i Göteborgs Stad men också för andra städers klimatanpassningsstrategier och planering samt för att identifiera motstridiga målsättningar i relation till klimatanpassning.

Projektet inleddes under våren 2010 och en första workshop med fokus på ekologiska konsekvenser av de olika klimatanpassningsstrategierna anordnades på hösten 2010. Projektet kommer att avslutas i oktober 2011.

Foto Göteborgs Stad, Stadsbyggnadskontoret. Frihamnen i Göteborg, området som pilotprojekt Klimatanpassad stadsstruktur studerar.

ATTACK

FÖRSVAR

RETRÄTT

Illustrationer Attack, reträtt och försvar av Sweco.

Pilotprojekt 3 Den lärande staden: kultur för kunskap, makt och medborgarskap

I den globala konkurrensen om investeringar drabbas många städer av gentrifieringsprocesser med starkt fokus på att utveckla vissa områden medan andra delar blir eftersatta. Detta är en process som förstärks av att den offentliga sektorn försvagas. Det finns olika typer av respons på den här utvecklingen. Inom planeringsteorin beskrivs dessa som en kommunikativ vändning som påbörjades i och med att visionen om hållbar utveckling började implementeras i slutet av 1980-talet.

EMPOWERMENT

Empowerment tar upp frågan om social nedbrytning inom eftersatta områden. Allt eftersom invånare bät-

tre förstår hur utbyggnad och utveckling fungerar och hur det kan gynna dem, finns möjligheten att det kan leda till ett växande intresse och en växande motivation. Detta i sin tur leder till ett större deltagande vilket gynnar både individer, bostadsområden och staden i sin helhet. Detta är en mycket kort bakgrund till varför frågor om empowerment anses ha ett stort värde när det gäller planering och förvaltning. Man ser empowerment som en kraft som kan frigöra energi där invånare alltså betraktas som en av de viktiga aktörerna i governanceprocesser som syftar till att utveckla staden.

KULTUR FÖR DELTAGANDE OCH LÄRANDE

Syftet med detta pilotprojekt är att utveckla en kultur för deltagande och lärande, dvs. kapacitetsbyggande processer, direkt kopplat till förändringar i området Hammarkullen i Göteborg. En kapacitetsbyggande process innebär att agera på ett sådant sätt att det underlättar för involverade aktörer (invånare, prak-

tiker, forskare, lärare, studenter, m.fl.) att öka sin gemensamma förmåga att bidra till förändring - social såväl som fysisk. Vi fokuserar i detta pilotprojekt på att invånare är med i dessa kapacitetsbyggande processer.

RESULTAT - KAPACITETSBYGGANDE PROCESSER

Det konkreta resultatet blir att kapacitetsbyggande processer etableras i Hammarkullen under hösten 2010 och våren 2011. Parallellt analyserar vi hur denna etablering fungerar och i slutet av projektet utarbetas rekommenderade riktlinjer för hur sådana processer kan utvecklas och stöttas. Pilotprojektet fokuseras både på hur området kan utvecklas och hur högskolan och kommunen kan utvecklas.

KREATIVA MELLANRUM

Våra aktiviteter går ut på att skapa kreativa mellanrum (fysiska och sociala) mellan olika aktörer och deras verksamheter och det är i dessa mellanrum som det kommer att utvecklas en kultur för deltagande och lärande. Med kultur menar vi alltså i detta sammanhang sättet att föra dialog och föra samtalet framåt.

Pilotprojekt 4: Affärsdriven hållbar stadsutveckling

Entreprenörers drivkraft har en mycket viktig roll att fylla för dagens politiska miljömål och därtill kopplade ambitioner om en långsiktig omställning mot en mer hållbar utveckling av samhället. Genom att utnyttja företagens agerande på konkurrensutsatta marknader förväntas en hög effektivitet avseende såväl efterfrågans tillfredsställelse som nödvändigt resursutnyttjande. En utmaning i detta sammanhang är dock att

Foto: Jenny Stenberg. Workshop i pilotprojekt 3: Den lärande staden. Carin Smuts från SC Studio i Kapstaden lär ut medskapande design till arkitektstudenter där invånare deltar för att forma ett café i Hammarkullen. Invånargruppen håller nu på och försöker förverkliga sina idéer.

många av de marknader som bedöms bli viktiga för en sådan utveckling i dagsläget antingen är omogna eller icke-existerande.

FÖRETAGSAMHET OCH KOMPLEXA MARKNADER

För att främja en affärsdriven hållbar utveckling fordras kunskap om hur företag utvecklar entreprenöriella initiativ inom ramen för en hållbarhetsstrategi samt att förstå vad som idag påverkar eller hindrar företagen att bli mer hållbara. En komplikation är att många av de marknader eller potentiella marknader där utveckling önskas karakteriseras av komplexa beroendesamband till framförallt olika typer av offentliga aktörer. Exempel på dylika marknader är laddinfrastruktur för elbilar, energieffektivisering i befintliga fastighetsbestånd, nybyggnation av flerbostadsområden eller andra kommersiella marknader där någon typ av infrastruktur påverkar eller påverkas av affärens hållbarhetsprofil.

Foto Albin Holmgren. Bredfjällsgatan i Hammarkullen, Göteborg

SAMARBETE OCH SAMLAT AGERANDE

Dessa marknader fordrar ofta samarbete och i vissa fall t.o.m. ett samlat agerande från företag, offentlig sektor och universitet för att utvecklas i önskad riktning. Detta kräver särskild kunskap om hur entreprenöriella initiativ kommer till stånd och understöds i en sådan samverkansmiljö. Specifik forskning inom detta område är i dagsläget begränsad utan teoretiska utgångspunkter får hämtas från ett flertal företagsekonomiska delområden såsom: organisation, strategi, CSR Corporate social responsibility och miljö, nätverksteori, innovation och entreprenörskap, nätverksforskning, styrmedelspåverkan etc.

FRAMGÅNGSFAKTORER

I detta pilotprojekt kommer vi att kartlägga framgångsfaktorer för affärsdrivna initiativ med komplexa samverkansformer inom ramen för hållbar stadsutveckling. Detta ligger sedan till grund för en mer sammanhållen kunskap om hur sådan utveckling kan underlättas, förbättras och påskyndas.

KUNSKAPSÖVERFÖRING

Kunskapen redovisas så att den kan utgöra ett praktiskt användbart stöd för en hållbar utveckling. Genom

empirisk närhet, hög synlighet och kommunikativt fokus erhålls en betydande kunskapsöverföring mellan projektets intressenter. Sammantaget är målet att öka förståelsen för hur affärsmässiga drivkrafter kan utnyttjas för en hållbar utveckling.

Ett viktigt resultat av projektet är att den fortsatta forskningens mål och visioner avseende hur affärsdriven hållbar utveckling formas utifrån den kunskapsplattform som byggs upp inom ramen för pilotprojektet.

Pilotprojekt 5: Urbana spel

Dagens ungdomar har visat stort intresse för spel och att "rädda världen". Tänk om vi kunde utnyttja spel för att hjälpa till att rädda världen? Det här pilotprojektet undersöker den möjligheten på en urban skala. Genom att presentera komplicerade system så som städer i spelformat kan organisationer erbjuda möjligheter för lärande om stadsutveckling och hållbarhet.

Foto Helena Davidsson. Pilotprojekt 4 Affärsdriven hållbar stadsutveckling intressentmöte.

FRÄMJANDE AV KOMMUNIKATION OCH LÄRANDE

Syftet med projektet är att utveckla Mistra Urban Futures kapacitet vad gäller processer och verktyg för att stödja kommunikation och lärande. Men även att etablera ett gränssnitt som kan agera plattform för gränsöverskridande möten i form av spel och simuleringar. Syftet är också att koppla samman existerande och framtida urbana spel och simuleringar som har en relevans för ämnet samt producera nya spel och visualiseringar. Vidare är syftet att förse spelarna och målgrupperna med innehållsrika bilder av staden och med tankar om stadsutveckling samt att generera resultat från spelaktiviteter som kan förstås och användas av andra.

RESULTAT OCH MÅLGRUPPER

Projektets primära målgrupper är skolungdomar samt beslutsfattare. De förväntade resultaten är att etablera en plattform för dialog, lärande och påverkan. Spelutveckling och tillämpning av tematik genom samverkan med nationella aktörer, en pilotprojektprototyp och medtoddla för hållbar stadsutveckling är också förväntade resultat.

Projektet har påbörjat en omfattande marknads- och omvärldsanalys kring pilotprojektets tematiska och systematiska innehåll. Dessutom har samverkan med ett flertal aktörer inletts för att inom kort påbörja produktion av ett antal spel relaterade till hållbar stadsutveckling. Dessutom har en kartläggning av regionens relevanta aktörer inletts.

Projekt för Statens Folkhälsoinstitut

Centrumet fick i uppdrag från Statens Folkhälsoinstitut att kartlägga och utveckla idéer för hur frågor kring folkhälsa kan integreras med utbildning om den

byggda miljön. Förutom omfattande diskussioner med lärarkåren har kontakt och dialog också etablerats med: Statens Folkhälsoinstitut, EpiLife (Sahlgrenska Akademin), Gröna Rehab (Västra Götalandsregionen och Göteborgs Universitet), Centrum för vårdens arkitektur (Chalmers) och Centrum för Management i Byggsektorn (CMB).

FEM KUNSKAPSOMRÅDEN

Projektet har studerat fem olika kunskapsområden:

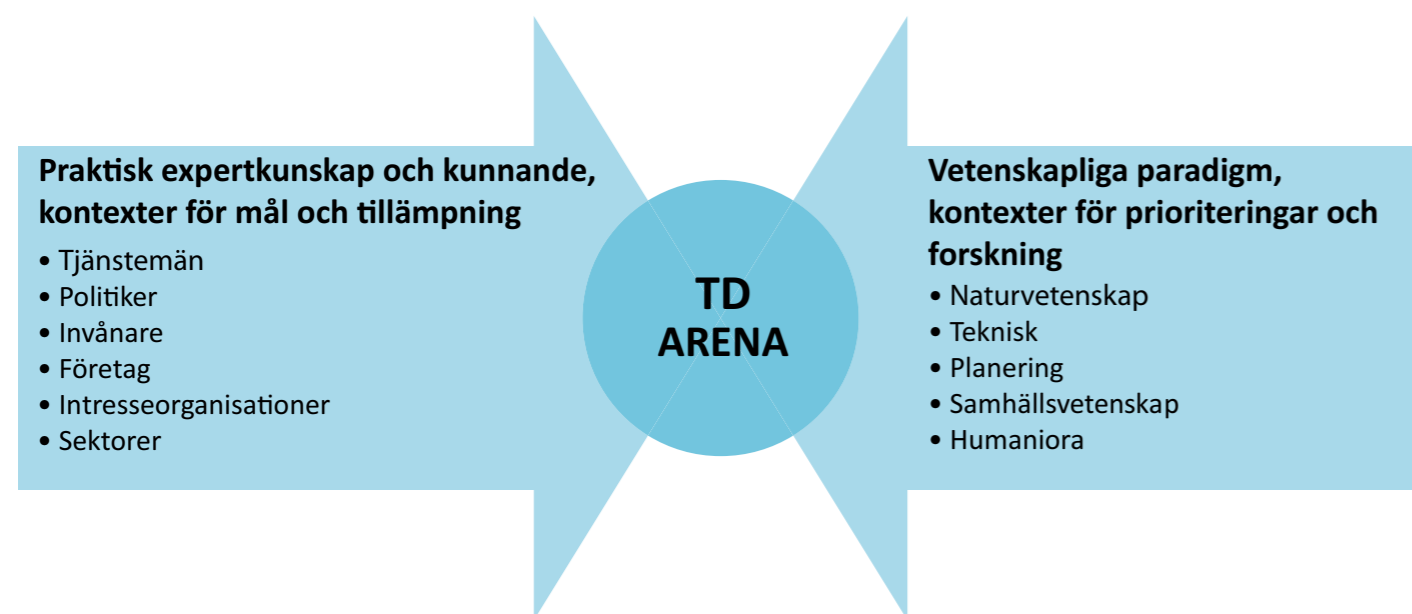
1. En nationell kartläggning av den existerande kunskapen om folkhälsa och den byggda miljön.
2. En undersökande studie om hur de nuvarande kurserna på Chalmers behandlar folkhälsa vilket omfattade intervjuer med lärare.
3. Kartläggning av möjliga samarbetspartners på andra institutioner.
4. Kartläggning av kunskap om hur lärare och arkitekter behandlar folkhälsofrågor i det dagliga utövandet: Vad behöver framtida arkitekter veta för att bemöta folkhälsobehov i dagens och framtida samhällen? (Workshop 1).
5. Undersökning om hur Statens Folkhälsoinstitut, akademi och andra partners kan samverka för att utveckla en läroplan som inkluderar viktiga folkhälsofrågor (Workshop 2).

RESULTAT

Resultaten från projektet presenterades vid Statens Folkhälsoinstitut i januari 2011 och en Folkhälsoinstitutsrapport (Hälsa och samhällsbyggnad i undervisningen på Chalmers arkitekturutbildningen) håller nu på att slutföras. Därtill har behov av nytt undervisningsmaterial, framtida forskning och andra utbildningsaktiviteter identifierats.

TRANSDISCIPLINÄRT FORSKNINGSRAMVERK

Under 2010 har arbetet med kunskapsproduktion och innovation haft fokus på att skapa en transdisciplinär (TD) arena för att därmed kunna identifiera viktiga faktorer som möjliggör det "gemensamma" i gemensam kunskapsproduktion, se illustrationen nedan. Deltagarna i den gemensamma processen för kunskapsproduktion har omfattat en bred grupp av praktiker, forskare, konsulter, intressenter från näringslivet och allmänheten. Även om tonvikten under det första året framförallt varit på samverkan mellan Konsortiets medlemmar - mellan praktiker och forskare - så är allmänheten och intressenter från näringslivet inkluderade i tre av de fem pilotprojekten (pilotprojekt 3. Den lärande staden: kultur för kunskap, makt och medborgarskap, pilotprojekt 4. Affärsdriven hållbar stadsutveckling, och pilotprojekt 5. Urbana spel). Arbetsätt som också är av intresse för centrumet är till exempel aktionsforskning och olika typer av kunskapsutbyte. Dessa kommer att utvecklas under 2011 i samverkan med de internationella partnerna.

Den transdisciplinära (TD) arenan för gemensam kunskapsproduktion.

SKAPA EN ARENA

Våra erfarenheter hittills av transdisciplinär (TD) samverkan i centrumets ansöknings- och uppbyggnadsprocess har visat på ett antal utmaningar och behov gällande hur man bäst kan organisera och stötta transdisciplinär kunskapsproduktion i praktiken. Det övergripande målet har varit att utveckla en flexibel

struktur som kan anpassas och förändras efter behovet av kunskap och expertis beroende på frågeområde, intressegrupper och sammanhang. För att nå målet måste arbetsätten utifrån principerna om ovanifrån- och underifrånstyrning balanseras. Balansen är väsentlig för att skapa ett arbetsklimat där innovation och nya sätt att samarbeta kan utvecklas

Nyckelområden för transdisciplinär kunskapsproduktion och innovation

1. **Inkludering:** Brett deltagande av Konsortiets parter och intressenter
2. **Samverkan:** Djupgående samarbete under hela processen
3. **Integrering:** Integrering av relevanta värderingar, prioriteringar, världsbild, kunskap, expertis och metoder.
4. **Användbarhet:** Hög relevans vad gäller effektivitet och excellens i både de forskarorienterade och praktikerorienterade bidragen för hållbar stadsutveckling.
5. **Gemensam reflektion:** Tydlig betoning på gemensam reflektion kring samverkan, integrering, användbarhet och ömsesidigt lärande.

utifrån de som medverkar och för de specifika frågorna inom varje specifikt sammanhang. Karakteristiskt för ett sådant arbetsklimat är att det är öppet, kreativt, oberoende, oförutsägbart, dynamiskt och reflexivt. Fem nyckelområden har identifierats för att kunna fastställa hur just den typen av arenor för gemensam kunskapsproduktion och innovation skapas. De fem nyckelområdena är: inkludering, samverkan, integrering, användbarhet och gemensam reflektion.

FEM FASER

En viktig fråga när det gäller gemensam kunskapsproduktion och innovation är vem som tar initiativet till att starta ett projekt. Detta har varit särskilt problematiskt under ansöknings- och uppbyggnadsfasen eftersom alla involverade parter rimligen borde vara lika involverade i initiativtagande och formulering av dagordningen för både forskning och praktik, vilket är omöjligt i praktiken. Av den anledningen har vi utvecklat en inledningsfas i två steg. De två stegen omfattar en initieringsfas då intressenter och möjliga partners bjuds in för att bidra till formuleringen av ett problem, och en formuleringsfas då problemet bearbetas i en snävare grupp. De tydliga kraven på en bred

representation av deltagare och fördjupade samarbetsformer säkerställer att ingen part får företräde under initieringsfasen, vilket sedan även överförs till formuleringsfasen och till projektupplägget.

De två första faserna ses som avgörande för att integrera de olika intressenter som kommer sätta sin prägel på hela processen. Faserna är också viktiga för att möjliggöra ett gemensamt beslutsfattande för Konsortiets medlemmar och för att garantera relevanta och effektiva resultat. Tre ytterligare faser fokuserar på genomförandet av projektet, tillämpning av resultaten samt utvärdering. De fem faserna och fem nyckelområdena utgör ett handfast stöd för pilotprojekten och för det teoretiska och metodologiska ramverket för gemensam kunskapsproduktion.

GEMENSAMT LEDARSKAP

Initieringsfasen genomfördes under våren 2010. Den leddes främst av praktiker som fick i uppgift att identifiera olika intressenter och kunskapsbehov inom ett antal problemområden bestämda av Konsortiet. För att bedöma intresset och kartlägga kunskapsluckor och behov hölls seminarier och möten. De avgörande

besluten om projektledning för piloterna togs av centrumets interimspersonal. I samtliga pilotprojekt eftersträvades ett dubbelt ledarskap bestående av en praktiker och en forskare, samt en så jämn könsfördelning som möjligt. Under andra fasen hölls kontinuerliga möten med interimspersonalen och varje projektplan godkändes av interimspersonalen innan projektet startades. Utifrån den ramen har pilotprojektledarna haft stor frihet att utforma sina projekt.

UTFORMNING AV PILOTPROJEKTEN

Interimspersonalen föreslog ett flertal metoder och arbetssätt men beslutet om varje pilotprojekts struktur och process låg helt hos projektledarna. Organisation och upplägg skiljer sig något åt mellan pilotprojekten. Pilotprojekt 1: Flernivåstyrning, 2: Klimatanpassad stadsstruktur, och 3: Den lärande staden, arbetar alla med en mindre arbetsgrupp på 6-8 praktiker och forskare som inom gruppen fördelat projektets aktiviteter. Pilotprojekt 4: Affärsdriven hållbar stadsutveckling och 5: Urbana spel har en nätverksstruktur med olika typer av medverkan från de berörda parterna.

OLIKA METODER OCH ARBETSSÄTT

Ett flertal olika metoder och arbetssätt prövas nu inom pilotprojekten. Konkreta metoder för att jobba inkluderande är exempelvis: medfinansiering genom "in-kind", gemensamt ledarskap och blandade arbetsgrupper. Samverkan stöttas bland annat genom platta organisationer och demokratiskt beslutsfattande och mötesmetoder (gemensam formulering av dagordningen, roterande mötesfunktioner etc.). Gemensam reflektion främjas genom samtal med ansvarig personal för transdisciplinär forskning och genom "pilotjournaler". Projektledarna har uppmuntrats att starta arbetet i piloterna med ett lunch-till-lunch möte eller inledande heldagsmöte. Tre sådana möten har hållits och var mycket uppskattade. Till stöd för olika sorters gränsöverskridande processer testades också ytterligare ett antal samarbetsmetoder och strategier under

De fem faserna av gemensam kunskapsproduktion

1. Initiera

En första kartläggning av problemområden, identifiering av relevanta intressenter och intressegrupper.

2. Formulera

Problemformulering, formering av arbetsgrupper, organisation och projektplanering, ingående kartläggning av kunskapsbehov.

3. Utföra

Datainsamling, analys, sammanställning, hitta lösningar/produkter, dra slutsatser.

4. Tillämpa

Tillämpning av resultaten i beslutsfattande, genomförande, kommunikation, publicering.

5. Utvärdera

Formativ och sammanfattande utvärdering av projektet, slutseminarium, workshops osv.

2010, till exempel den dialogprocess som inledde arbetet med den Strategiska planen samt centrumets initiativ till och stöd för forskningsansökningar (till exempel processen inför ansökningar till FORMAS våren 2010).

ETT STÖDJANDE RAMVERK

För att ge förutsättningar för projektledare och projektgrupper att arbeta självständigt och kreativt uti-

från deras egen expertkunskap och samtidigt få det stöd och den struktur som behövs för att genomföra projekten utvecklades ett stödjande ramverk för gemensam kunskapsproduktion parallellt med utformningen av de fem pilotprojekten. Särskilda aktiviteter som vi i nuläget erbjuder för att uppmuntra gemensam kunskapsproduktion är:

- Administrativt stöd.
- Stöd för gemensam kunskapsproduktion.
- En arena för ömsesidigt lärande.
- En kontinuerlig uppbyggnad av den expertis och de färdigheter som behövs för att främja den gemensamma kunskapsproduktionen.

EN GRUNDPELARE – PARTNERSKAP FÖR SAMVERKAN

En av grundpelarna för centrumets etos är partnerskap för samverkan. I pilotprojekten betyder det en bred medverkan från både akademi och praktik som projektledare och medlemmar i arbetsgrupperna. Alla projektledare och deltagare i arbetsgrupperna betalas för sitt arbete på centrumet från pilotprojektens budget eller genom medfinansiering "in-kind". Hittills har cirka 40 praktiker och forskare deltagit och alla har ett formellt avtal med centrumet för sitt arbete. Centrumets administrativa personal ger stöd genom att hjälpa till med mötesbokning och webbuppdatering.

Foto Jan Olof Yxell

Utveckling av det Transdisciplinära forskningsramverket på centrumet

Arbetsdefinitionen av centrumets transdisciplinära (TD) kunskapsproduktion fokuserar på den gemensamma delen i kunskapsproduktion och kapacitetsbyggande genom medverkan av olika intressenter (både forskare och praktiker) och integreringen av olika källor och former av kunskap genom pågående samverkansprocesser. Det "gemensamma" eller "samproduktionen" ses som central för att möta de utmaningar och problem som finns i städer som till sin natur påverkar och engagerar en mångfald av intressenter, beslutsfattande instanser, discipliner, och sektorer. Att kunna möta så komplexa och svåra utmaningar kräver ett stort urval av expertis och kunskap. Metodiken för centrumets arbete hämtas från många olika discipliner och forskningsområden, till

exempel: post-normal science, triple-helix, Mode 2, hållbarhetsteori och studier kring tvärvetenskap¹.

TRANSDISCIPLINÄR DISKURS

Det finns ett flertal definitioner av transdisciplinära samarbeten inom de vetenskapliga diskurser där det används. Inom akademien ser man TD som den mest långtgående formen av integration mellan olika discipliner (från disciplinärt, multidisciplinärt tvärvetenskapligt till transdisciplinärt). Den metod som används på centrumet kallas ibland för intressentbaserad, öppen eller stark form av TD där olika typer av expertis och kunskap inkluderas i processen för kunskapsproduktion. Den internationella diskursen om transdisciplinär kunskapsproduktion har utvecklat ett omfattande kunnande kring kunskapsutbyte, integrering, översättning och finlipning av tillämpade forskningsmetoder, speciellt inom miljövetenskap och naturresursförvaltning². Det är däremot mer sällsynt med samägda kunskapsalstrande processer och det finns ett behov att utveckla och förfina teorier och

metoder. Mistra Urban Futures fokus gör centrumet till en pionjär när det gäller att skapa nya arenor och plattformar för gränsöverskridande kunskapsproduktion och innovation inom både praktik och forskning.

ATT SKRÄDDARSY ARBETET

Ovan presenteras fem nyckelområden för transdisciplinär kunskapsproduktion: inkludering, samverkan, integrering, användbarhet och gemensam reflektion. Dessa fem områden är en viktig del i att varje pilotprojekt utformas för att möta de urbana utmaningarnas faktiska och kontextuella behov som varje specifik utmaning kräver och att deltagarna samverkar för att gemensamt producera kunskap. För utvecklingen av det transdisciplinära (TD) metodologiska forskningsramverket är dessa fem nyckelområden i fokus samt kärnan för forskningen i de fem faserna av kunskapsproduktion.

Inom de fem nyckelområdena och för alla fem faserna har ett antal frågor formulerats vilka utgör grunden för forskningsinriktningen rörande transdisciplinär kunskapsproduktion. Metoder som använts för datainsamlingen innefattar deltagande observation, fyra olika intervjuer med pilotprojektledarna, pilotprojektens dokumentation (mötesprotokoll, rapporter, osv), pilotjournalerna, möten med pilotprojektens arbetsgrupper samt formativa och sammanfattande utvärderingar.

STÖD FÖR PILOTPROJEKTEN

Varje pilotprojekt har en medarbetare från centrumet som är tillsatt för att följa, stödja och agera bollplank under processen. Stödet innefattar hjälp med att utforma och planera olika möten för projektgrupperna, nätverkande inom konsortieparterna gällande behov av olika sorters expertkunskap, informell utvärdering av framsteg som gjorts under processen samt fungera som länk till centrumet.

EN ARENA FÖR ÖMSESIDIGT LÄRANDE

En arena för ömsesidigt lärande har utformats för pilotprojektledarna och ansvarig personal inom transdisciplinär forskning, vilket består av möten varje månad med aktiviteter anpassade efter pilotprojektledarnas behov. Dessa möten är i första hand ett forum för ömsesidigt lärande genom utbyte av erfarenheter och idéer mellan pilotprojektledarna och ansvarig personal för transdisciplinär forskning men fungerar också som plattform för att bygga upp kompetens och kunnande.

FÄRDIGHETER

Exempel på de färdigheter som behövs är bland annat samarbetsförmåga, konfliktlösning och hur man skapar effektiva arbetsgrupper. Arbetsgruppen har också anordnat workshops om processledning med fokus på att integrera olika typer av kunskap och expertis. I arbetet med pilotprojekten har det transdisciplinära arbetssättet upplevts som både väldigt svårt och väldigt effektivt.

Utbildning och Kompetensutveckling

Avseende aktiviteter för utbildning och kompetensutveckling har fokus för 2010 varit på att etablera idén om en masterutbildning i Framtida Hållbar Stadsutveckling. Flera möten hölls med ansvarig personal vid Göteborgs Universitet och Chalmers, med positiv respons. En bred pilotstudie har inletts för att undersöka vilka beståndsdelar som är relevanta för en masterutbildning i Framtida Hållbar Stadsutveckling. Mistra Urban Futures och pilotprojekten har också utvecklat starka kopplingar till olika kurser vid Göteborgs Universitet (fallstudiekurs "Göta älvs stränder år 2050 - River City 2050", Hållbara Städer vid Institutionen för globala studier, Humanekologi) och på

Pilotjournaler och intervjuer

Pilotjournalerna är ett verktyg som för närvarande håller på att utformas och testas tillsammans med pilotprojektledarna. Verktyget består av 3-5 frågor som är formulerade för varje fas: Initiera, Formulera, Utföra, Tillämpa, och Utvärdera. Pilotjournalerna fyller flera syften. För det första möjliggör de en kontinuerlig datainsamling från pilotprojekten. För det andra är de uppbyggda för att fungera som ett formativt utvärderingsverktyg. Pilotjournalerna uppmuntrar därmed till reflektion över pilotprojekten och den roll som projektledarna och arbetsgruppen spelar i skapandet av gemensam kunskap och expertis. Journalen kommer att fyllas i en gång per fas. Intervjufrågor har formulerats för den första, andra och tredje fasen och intervjuer har utförts för den första och andra fasen. Frågorna har konstruerats runt hur de fem nyckelområdena hanteras i de olika faserna av kunskapsproduktion.

¹ Nowotny et al 2001, Klein 1990, Klein et al 2001, Hirsch Hadorn et al 2008.

² Klein et al 2001, Hirsch Hadorn et al 2008, Pohl 2008.

Chalmers (kursen "Förort - design och framtida utmaningar" i Hammarkullen).

UTBYTESAKTIVITETER

Flera utbytesaktiviteter för att främja gemensamt kapacitetsbyggande mellan Kisumu och Göteborg har anordnats. Ett antal forskare och lärare har besökt Kisumu respektive Göteborg för att medverka i olika utbildningsaktiviteter. Tre forskare/lärare från Kisumu har också varit på ett månadslångt besök på Chalmers för att delta i seminarier och kurser på masterutbildningsnivå. Tre lärare från Chalmers har besökt Kisumu för att delta i kurser med studenter från Maseno universitet och Bondo universitet. Två mastersstudenter från Maseno Universitet har även läst längre kurser på Chalmers Arkitektur och Samhällsbyggnad. En grupp arkitektstuderande från Chalmers genomförde under sex veckor en "Reality Studio" i Kisumu och en grupp på fyra studenter från Göteborgs Universitet arbetade i åtta veckor i Kisumu med ett mastersprojekt om utvecklingen av Kisumus interaktionsplattform inom Mistra Urban Futures. Slutligen har också kontakter inletts med Salfords Universitet inom Manchesters interaktionsplattform.

DOKTORANDUTBILDNING

Det pågår ett flertal initiativ med doktorandutbildningar där centrumet vill utveckla sin verksamhet. De fyra svenska arkitekt- och arkitektutbildningshögskolorna håller på att utveckla ett gemensamt forskningsinstitut för arkitektur. Vid Göteborgs universitet finns ett initiativ för att utveckla en forskningsskola som ska kunna omfatta teman som globalisering, staden, segregation, ungdomar, kultur och lärande. Centrumet har också inletts en kontakt med Sveriges Lantbruksuniversitets forskarskola Arkitektur och Planering för Stadens Landskap. Centrumets internationella partners har därtill medverkat som lektorer och opponenter på forskningsseminarier. Det finns en möjlighet att i relation till det nyetablerade East African Urban Academy (ett initiativ av Chalmers i samverkan med våra partners

på Kisumus interaktionsplattform) utveckla en östafrikansk forskarskola om hållbar stadsutveckling.

MASTERUTBILDNING

I samband med aktiviteterna för en masterutbildning koordinerade Mistra Urban Futures, på Chalmers uppdrag, framgångsrikt ett förslag till Nordiska ministerrådet. Målet med ansökan var att utveckla ett nordiskt mastersprogram "Nordic Master Program in Sustainable Urban Transitions" genom ett samarbete mellan fem nordiska tekniska universitet (Chalmers tekniska högskola, Aalto-Universitetets Tekniska Högskola, Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet, och Kungliga Tekniska Högskolan). Anslag för att utveckla programförslaget har delats ut av Nordiska ministerrådet och mastersprogrammet förväntas lanseras 2012. Fastän initiativet ligger utanför Mistra Urban Futures har synergien med centrumet varit bidragande för dess utveckling. Det nordiska mastersprogrammet kommer att ingå i centrumets samlade urval av masterutbildningar i Framtida Hållbar Stadsutveckling. Det förutsätts att det inom detta samarbete också kommer utvecklas gemensam verksamhet runt doktorandutbildningar. Centrumet ser även vikten av andra utbildningsaktiviteter såsom kurser för yrkesverksamma och kurser på förberedande universitetsnivå vilket på Mistra Urban Futures kommer ges mer uppmärksamhet de kommande åren.

FORTBILDNING

För att kartlägga konsortieparternas kapacitet och verksamhet kring fortbildning inleddes en studie i november 2010. Studien avslutades i februari 2011 och ett seminarium är planerat för våren 2011. Ett samarbete för utbildning på högstadie- och gymnasienivå har inletts genom ett seminarium, "Future Cities, Future Citizens", som arrangerades av centrumet med elever och lärare från Kisumu Day High School och Globala gymnasiet i Göteborg i Shanghai i oktober 2010.

Alla foton på den här sidan är tagna av Haris Kadic. Fyra mastersstudenter från Göteborgs Universitet besökte Kisumu under åtta veckor för att göra ett mastersprojekt kring utvecklingen av Kisumus interaktionsplattform.

KOMMUNIKATION, EXTERNA RELATIONER OCH EVENEMANG

Centrumets kommunikationsstrategi är ambitiös och flera av uppgifterna har redan utförts under uppbyggnadsfasen. Fokus under 2010 har varit på att utveckla affärsidén, bygga upp relationer och skapa förväntningar på centrumets framtida aktiviteter. Konkreta insatser har gjorts, till exempel i pilotprojekten och i arbetet med den strategiska planen. Stora framsteg har tagits när det gäller att utveckla en välfungerande grund för intern och extern kommunikation. Detta kommer att utvecklas ytterligare under 2011. Interimspersonal har drivit verksamheten under uppbyggnadsfasen och rekryteringen av permanent personal kommer att ske under 2011.

En ny kommunikationsstrategi för perioden 2012-2015 har påbörjats och kommer färdigställas 2011 parallellt med den Strategiska planen för samma period. Strategin har skiftat fokus så att det faktiska innehållet av verksamheten kommuniceras, dvs vad vi arbetar med, vad vi vill åstadkomma och resultatet av vårt arbete.

Bygga en kommunikationsplattform

Den externa kommunikationen har fokuserat på att bygga en infrastruktur och plattform för framtida kommunikation, ett exempel på detta är hemsidan.

HEMSIDAN

Den första versionen av hemsidan www.mistraurban-futures.se lanserades i mars 2010. Den sköttes och underhölls då av en av Konsortiets medlemmar, IVL

Svenska Miljöinstitutet. Från och med juli 2010 har personal på centrumet ansvarat för webbadministrationen. För att nå ut internationellt finns hemsidan på både svenska och engelska. Allmän information om centrumet samt nyheter och pressmeddelanden har publicerats. En uppdaterad version av hemsidan är på gång. Hemsidan är en fundamental och prioriterad del av centrumets kommunikation. Det är en effektiv kanal för att nå våra nätverk men ytterligare arbete behövs för att ännu effektivare kunna kommunicera centrumets verksamhet och för att nå de prioriterade målgrupperna.

Mistra Urban Futures hemsida.

Urban Planet är ett webbaserat open source verktyg som håller på att utvecklas i samverkan med Stockholm Resilience Centre, Albaeco, SWEDESD och GAME institutionen vid Högskolan på Gotland

ARENOR FÖR NÄTVERKANDE OCH LÄRANDE

Att etablera olika arenor för nätverkande och lärande som främjar kunskapsutbyte har identifierats som en viktig verksamhet. De första stegen har tagits genom att upprätta kontakter med Göteborgs stadsmuseum/Urbanum och genom att samarbeta med Stockholm Resilience Centre för att tillsammans utveckla det webbaserade verktyget Urban Planet/Atlas. Utvecklingen av arenorna kommer att fortsätta under 2011. Diskussioner med andra intressenter om samverkan har också startats och kommer att fortsätta.

KOMMUNIKATIONSVERKTYG OCH INFORMATIONSMATERIAL

Eftersom många olika aktörer är involverade i centrumets verksamhet är tillgång till kommunikationsverktyg och material väsentligt för att organisationen ska vara lätt att känna igen. Inledningsvis har mallar utformats samt visitkort, broschyrer och roll-ups tryckts och levererats. Arbetet med att skapa en tydlig grafisk profil har påbörjats och kommer att fortsätta under 2011. En av de saker som färdigställts är en

projektplattform för intern kommunikation och dokumenthantering. Interimspersonalen har utbildats och det pågår en kontinuerlig överföring av dokument. Program för att kunna producera kommunikationsmaterial är också på plats. Ett CRM-system (Customer Relationship Management) håller på att implementeras och ska vara ett stöd för att hantera centrumets kontakter.

INTERN KOMMUNIKATION

Det finns fortfarande mycket kvar att göra beträffande intern kommunikation mellan interaktionsplattformarna. Genom etablerandet av en funktionell intern kommunikation inom kärnfunktionen har dock ett första steg tagits. Dessa rutiner kommer användas som en utgångspunkt för att bygga upp relationer och rutiner inom och mellan plattformarna. Intern och extern kommunikation utgår alltid från centrumets grundläggande tankar kring gemensam kunskapsproduktion och centrumets målgrupper är de samma både vad gäller kommunikation och när det gäller att gemensamt producera kunskap.

Uppsökande verksamhet och evenemang

Som svar på det stora intresset som har visats gentemot centrumet både lokalt, nationellt och internationellt har mer än 80 mindre möten hållits mellan centrumets kärnfunktion och representanter från privata företag, offentliga myndigheter, forskningsinstitutioner och intresseorganisationer.

EVENEMANG

Omkring tio evenemang har anordnats i Göteborg och på stora internationella arenor, bland annat World Urban Forum 5 i Rio de Janeiro, ett informations- och matchmakingmöte om EU-forskning, en bussresa för forskare och praktiker genom Göteborg, dialogdagen Urbana Utmaningar, World Expo i Shanghai samt ett uppföljningsmöte om Shanghai i Göteborg. Det har också anordnats kickoffs för pilotprojekten och ett flertal workshops för forskare och praktiker. Dessa

Foto Petra Ljung: Mistra Urban Futures arrangerade och medverkade vid ett flertal evenemang i samband med World Expo 2010 i Shanghai. Mistra Urban Futures anordnade tillsammans med Stockholm Resilience Centre ett seminarium "Future Cities, Future Citizens". Högstadiе- och gymnasieelever från hela världen bjöds in för att dela sina visioner och idéer om hur deras städer kan utvecklas.

evenemang är i linje med centrumets mål att all kommunikation ska ske i kombination med transdisciplinärt kapacitetsbyggande.

Foto: Jan Olof Yxell. Den 4 oktober anordnade Mistra Urban Futures dialogdagen Urbana Utmaningar, en kickoff för arbetet med den Strategiska planen. Mer än 100 personer deltog och var med och påverkade centrumets strategiska utveckling.

Foto Kerstin Elias: Mistra Urban Futures arrangerade och medverkade i events i samband med World Urban Forum 5 i Rio de Janeiro. Mistra Urban Futures anordnade ett nätverks evenemang tillsammans med Mistra och SIDA. Temat var UniverCity: Towards city-university co-production and co-using of urban knowledge.

MEDIA

Det mediala intresset för Mistra Urban Futures har varit stort, i synnerhet när det gäller pilotprojektets verksamhet i Göteborgsregionen. Mistra Urban Futures har citerats i ett flertal tidningar bland annat: Göteborgs-Posten, Expressen/GT, Vårt Göteborg och Chalmers Nyheter. Dessa tidningar har mestadels nått en svensk läsarkrets och vårt mål är att nå en mer internationell publik under de kommande åren.

KATALYSATOR

Mistra Urban Futures har tagit de första stegen mot att bli en katalysator inom centrumets nätverk. Som tidigare nämnts har centrumet arrangerat och medverkat i ett flertal evenemang. Processen som ledde till att Mistra Urban Futures fick anslag från Svenska Forskningsrådet FORMAS för två forskningsansökningar inom utlysningen Samordnad Stadsutveckling, är ett bra exempel på vad som kan uppnås när centrumet agerar katalysator.

ÅRSREDOVISNING

Inkomster under 2010

Den totala omsättningen för centrumet under 2010 var 18,37 miljoner kronor, fördelat på 15,75 miljoner kronor (86%) kontant finansiering och 2,62 miljoner kronor (14%) i form av medfinansiering in-kind.

Källa	Totalt, SEK	Kontant, SEK	In-kind, SEK
Mistra	7 000 000	7 000 000	-
Sida	6 000 000	6 000 000	-
Konsortiet	5 101 597	2 750 000	2 351 597
Andra källor ³	263 404	-	263 404
Totalt	18 365 001	15 750 000	2 615 001

Tabell 1 Mistra Urban Futures inkomster 2010

Utgifter under 2010

De totala utgifterna under 2010 uppgår till 11.839 miljoner kronor, vilket visar på ett överskott på ca 6,5 miljoner kronor som kommer att överföras till budgeten för 2011.

	Totalt, SEK	Kontant, SEK	In-kind, SEK
Totalt	11 839 308	9 224 307	2 615 001

Tabell 2 Mistra Urban Futures utgifter 2010

Mistra Urban Futures har ett överskott för 2010 vilket visas i tabellen nedan

	Total, SEK	Cash, SEK	In-kind, SEK
Totalt	6 525 693		-

Tabell 3 Mistra Urban Futures överskott 2010

³ Med andra källor menas Trafikverket, Statens Folkhälsoinstitut, Adlerbertska Forskningsstiftelsen, medfinansiering från tre associerade parter (Trafikverket, White och SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut) och våra internationella partners.

REFERENSER

- Klein, J. T. 1990. Interdisciplinarity: History, theory and practice. Detroit, MI: Wayne State University Press.
- Klein, J. T., Grossenbacher-Mansuy, W., Häberli, R., Bill, A., Scholz, R.W., Welti, M. (Eds). 2001. Transdisciplinarity: Joint Problem Solving among Science, Technology and Society. Birkhäuser Verlag, Basel.
- Hirsch Hadorn, G., Hoffmann-Riem, H., Biber-Klemm, S., Grossenbacher-Mansuy, W., Joye, D., Pohl, C., Weismann, U., Zemp, E. (Eds), 2008. Handbook of Transdisciplinary Research. Springer, Berlin.
- Nowotny, H., Scott, P., Gibbons, M. 2001. Rethinking Science – Knowledge and the Public in an Age of Uncertainty. Polity Press, Cambridge.
- Pohl, C. 2008. From science to policy through transdisciplinary research, Environmental Science and Policy, 11, pp. 46-53.

MISTRA URBAN FUTURES

Mistra Urban Futures startades i januari 2010. Centrumet, vars kärnfunktion ligger i Göteborg, bildades för att bättre förstå de svårigheter och möjligheter som städer står inför och har som mål att bli ett världsledande centrum för hållbar stadsutveckling. Centrumet finansieras av Mistra, SIDA och ett Konsortium bestående av Chalmers, Göteborgsregionens kommunalförbund, Göteborgs Stad, Göteborgs universitet, IVL Svenska Miljöinstitutet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Västra Götalandsregionen. Chalmers är värd för centrumet. Centrumet består av fem interaktionsplattformar (IP) runt om i världen; Göteborg, Kapstaden, Kisumu, Manchester och Shanghai.

Besöksadress: Aschebergsgatan 44 | Göteborg

Postadress: Chalmers | 412 96 Göteborg

Telefon: 031 772 49 56

E-post: mistraurbanfutures@chalmers.se

www.mistraurbanfutures.se